

REFUGIAȚII EVREI POLONEZI LA BACĂU, ÎN 1939-1940

Drd. Emanuel BĂLAN²⁵⁰

Abstract: *After the attack on Poland on September 1, 1939, Romania through the Crown Council chose the path of neutrality to this conflict. However, he gave support to Polish refugees (dignitaries, civilians and military), thus assuming the risks and sacrifices in front of a friend in a difficult time. Among the 100,000 Polish refugees there were many Jews, some of them, about 300 were temporarily in the Bacău area. The community here was involved in their material assistance, until the first part of 1940, when they were moved to other locations or left for Palestine.*

Keywords: *evrei, polonezi, refugiu, Bacău, al Doilea Război Mondial.*

La 1 septembrie 1939 Polonia a fost atacată de Germania, această agresiune reprezentând cauza declanșării celui de al Doilea Război Mondial. La câteva ore după declanșarea atacului german, Józef Beck informa autoritățile române, solicitându-le adoptarea unei atitudini binevoitoare, în spiritul alianței bilaterale. România era legată de Polonia printr-un tratat de garanție încheiat în 1921, reînnoit și completat în anii 1926, 1931 și 1936, fapt care o plasa într-o postură extrem de delicată. Potrivit tratatului de garanție româno-polon, intervenția militară română era posibilă doar în cazul unui atac sovietic. În cazul în care România sau Polonia s-ar vedea atacate fără vreo provocațiune din parte-le, cele două state își iau imediat îndatorirea de a-și da imediat ajutor și sprijin.²⁵¹

Implicarea efectivă a României în cazul unei agresiuni asupra statului polonez funcționa deci numai în cazul unui atac venit din partea Uniunii Sovietice, întrucât clauza *erga omnes*, negociată intens de partea română chiar în cursul anului 1939, avea în realitate doar o valoare teoretică²⁵². Tratatul româno-polon era pus la grea încercare în contextul agresiunii germane asupra statului polonez, cu atât mai mult cu cât el nu prevedea, în nici unul din scenariile elaborate de către Statele Majore Generale român și polonez, cooperarea militară contra unei agresiuni germane.²⁵³

²⁵⁰ Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, Școala Doctorală de Științe Socio-Umane; Liceul „Vasile Conta” Târgu-Neamț.

²⁵¹ Marguerite Willaume, *L'activite des polonais en Roumanie pendant la Seconde Guerre Mondiale*, Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, „A. D.Xenopol” (în continuare se va cita: AIIA.), Iași, XX, 1983, p.19.

²⁵² Daniel Hrenciuc, *Relațiile româno-poloneze în perioada interbelică (1919-1939). Unele considerații*, în „Cetatea de Scaun”, Suceava, nr. 1, an I, aprilie 2004, p. 93.

²⁵³ Constantin Vișoianu, *Relațiile sovieto-române în 1939 și 1940*, în „Magazin istoric”, anul XXVII, nr. 10 (319), 1993, p.11.

În scopul clarificării poziției diplomatice a României față de situația creată prin atacarea Poloniei de către Germania, la 6 septembrie 1939, a fost convocat de regele Carol al II-lea Consiliul de Coroană²⁵⁴, reunit la Cotroceni. Aici, personalitățile politice prezente (Armand Călinescu, Grigore Gafencu, Ernest Urdăreanu, Al. Vaida-Voevod, George Mironescu, dr. Constantin Angelescu, Gheorghe Tătărescu, Nicolae Iorga, Constantin Argetoianu și generalul Ernest Baliff)²⁵⁵ au ascultat după câteva cuvinte introductive ale regelui expunerea lui Grigore Gafencu referitoare la politica externă a guvernului în lunile din urmă, relative la atitudinea României față de conflictul care a izbucnit între Polonia, Germania, Franța și Anglia și raporturile cu cele patru state beligerante, precum și starea în care se află relațiile noastre cu statele vecine.²⁵⁶

Participanții la Consiliul de Coroană de la Cotroceni, după ce au analizat cu multă atenție și responsabilitate situația creată în urma invadării Poloniei de către Germania, s-au pronunțat în final pentru neutralitate²⁵⁷: demnă și onestă (Iorga), cu cinste și corectitudine. (Angelescu), perfectă (Gh. Tătărescu)²⁵⁸, Constantin Argetoianu a observat că între hitlerism și stalinism nu e mare deosebire, recunoscând că se află sub impresia unui sentiment tragic.²⁵⁹

În continuarea intervenției sale, Argetoianu a sugerat o neutralitate cinstită, recomandând raporturi normale cu Uniunea Sovietică întrucât constata că *ea este victorioasa zilei de astăzi*. Demnitarul român a propus trimiterea în acest scop a lui Nicolae Iorga la Moscova. În finalul dezbaterilor, Regele Carol al II-lea i-a anunțat pe cei prezenți despre conținutul discuțiilor sale purtate cu Ismet Inonu, președintele Turciei, și despre faptul că a stabilit cu ministrul turc de externe, Saracioglu, ca acesta să sondeze terenul în cursul vizitei pe care urma să o întreprindă la Moscova, relativ la poziția sovieticilor față de România. În finalul intervenției sale, monarhul s-a referit la neutralitate și raporturi (normale - n.n.) cu Rusia.²⁶⁰

Autoritățile române, în frunte cu regele Carol al II-lea, au decis adoptarea unei neutralități suple (sintagmă definind în percepția românească a neutralității, intervalul

²⁵⁴ Armand Călinescu, *Însemnări politice (1916-1939)*, ediție prefăcută și îngrijită de dr. Al. Gh. Savu, București, Editura „Humanitas”, 1990, p. 430.

²⁵⁵ Rebecca Haynes, *Politica României față de Germania între 1936 și 1940*, București, Editura „Polirom”, 2003, p.125.

²⁵⁶ Ion Calafeteanu, *Politică și interes național în România interbelică*, București, Editura Enciclopedică, 1997, pp. 262-263. Mariana Stoian, *Vespasian Pella despre situația juridică a refugiaților politici poloni în România*, în vol. *Polonezi în România...*, p.46. Karețchi, A. Ieșanu, *Români și cauza Poloniei în 1939*, în vol. *Români în istoria universală*, II/1, 1986, p. 490; Ion Constantin, *România Marile Puteri și problema Basarabiei*, București, Editura Enciclopedică, 1995, p.45.

²⁵⁷ Ion Calafeteanu, *op.cit.*, p.263.

²⁵⁸ Armand Călinescu, *op. cit.*, p. 430.

²⁵⁹ Valeriu Florin Dobrinescu, *op.cit.*, p. 61.

²⁶⁰ A.M.A.E, fond 71/România. *General*, vol. 7, f.176.

6 septembrie 1939-28 mai 1940, consacrată drept perioada neutralității declarate)²⁶¹, în sensul că au avantajat Polonia și au cedat formal unor pretenții ale Germaniei.²⁶²

Gestul românesc era adaptat perfect așteptărilor și împrejurărilor grave ale lui septembrie 1939, în condițiile în care, dispărând un aliat prețios în calea garantării frontierei noastre cu Uniunea Sovietică, el a fost apreciat atât de Franța și Anglia, cât și de Polonia, întrucât acordând sprijin refugiaților polonezi (demnitari, civili și militari)²⁶³ *ne asumam riscurile și sacrificiile în fața unui prieten aflat într-un moment de grea cumpănă* (s.n.).²⁶⁴

După o serie de estimări, cifra totală a refugiaților polonezi în România se ridică la 100.000 de personae, din care 60.000 militari. O statistică a Comisariatului general pentru refugiații polonezi indică faptul că la 4 octombrie 1939 primiseră azil un număr de 49.547 de polonezi, dintre care 23.035 militari. O parte dintre aceștia părăsesc România la 9 octombrie același an, rămânând în continuare 36.957 persoane. Marea majoritate a militarilor polonezi și-au continuat drumul spre Franța și Orientul Apropiat. Totodată, în baza convenției militare româno-polone, din 30 iunie 1931, care prevedea obligația „de a ușura transportul furniturilor și tranzitul mijloacelor de război”, guvernul român a permis Poloniei însângerate tranzitul prin țară al diferitelor materiale de război și al unei cantități de peste 70.000 kg aur. Nu întâmplător istoricul polonez Hanryk Batowsky aprecia gestul românilor „ca pe un enorm serviciu adus Poloniei”.

La finele anului 1939, numărul refugiaților civili aflați în România se ridică la peste 15.000 de persoane, iar al militarilor internați în lagăre, de aproximativ 10.000.

În perioada mai-aprilie 1939-1940, un număr foarte mare de refugiați s-au întors în Polonia. Odată cu aderarea României la Pactul Tripartit, autoritățile românești au exercitat presiuni puternice asupra refugiaților cu scopul de a micșora numărul acestora. La finele anului 1939, numărul refugiaților civili aflați în România se ridică la peste 15.000 de persoane, iar al militarilor internați în lagăre, de aproximativ 10.000. În martie 1940, numărul refugiaților atinge cifra de 10.000 de persoane, dintre care 7.000 sub protecția CARP. La 1 iulie 1940, numărul refugiaților a atins cifra de 5.300.

La sfârșitul anului 1940, numărul refugiaților polonezi civili din România era de 4.100, iar de refugiați polonezi internați în lagăre de 1.600. În luna iulie a anului 1941, mai existau pe teritoriul țării noastre circa 3.200 de refugiați civili. Odată cu aderarea României la Pactul Tripartit, autoritățile românești au exercitat presiuni

²⁶¹ Alexandru Vianu, Constantin Bușe, Zorin Zamfir, Gheorghe Bădescu, *Relații internaționale în acte și documente (1939-1945)*, vol. II, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1976, p. 15.

²⁶² A. Karețchi, A. Ieșanu, *op.cit.*, p. 490.

²⁶³ Carol al II-lea, *Între datorie și pasiune. Însemnări zilnice vol. I (1904 -1939)*, Ediția a II a revizuită și completată de Marcel-Dumitru Ciucă și Narcis-Dorin Ion, București, Editura „Curtea Veche”, 2003, p. 424; Constantin Argetoianu, *Însemnări zilnice, 1 iulie - 22 noiembrie 1939*, Ediție de Stelian Neagoe, București, Editura „Machiavelli”, 2003, p.110.

²⁶⁴ Gheorghe Buzatu, *Dosare ale războiului mondial*, Iași, Editura „Junimea”, 1979, pp. 44 - 45.

puternice asupra refugiaților cu scopul de a micșora numărul acestora. La 12 februarie 1941, toate taberele/lagărele de refugiați polonezi din România au fost închise, cei rămași în continuare în România fiind civili. O parte dintre acești refugiați polonezi erau de origine evreiască, iar în rândurile de mai jos ne vom referi la evreii polonezi aflați pentru o scurtă perioadă la Bacău.

La 21 septembrie 1939, Comunitatea evreiască din Bacău a format un comitet de ajutorare a refugiaților polonezi aflați în tranzit prin gara Bacău. Acest comitet era format din doamnele dr. Sabath și Osias Herșcovici, care s-au ocupat și de strângerea unor sume de bani pentru procurarea alimentelor pentru hrana celor aflați în transit.

A fost strânsă din donații suma de 8650²⁶⁵ de lei de la următorii evrei: dl. Lupușor Klein - 1000 de lei; dl. ing. Zelțer - 1000 de lei; dl. Bril și Davidsohn - 500 de lei; firma H. Abramovici - 1200 de lei; firma Isvoreanu - 3000 de lei; avocat Haifler - 200 de lei; dl. Steinberg, Ksigowoy - 250 de lei; dr. Sabath - 1000 de lei și dna Valeria Lupescu - 500 de lei. Comitetul o împuternicea pe H. Perlbergh să cumpere alimente, ceai, cafea, brânză, lămâi, mezeluri și alte produse, iar o echipă formată din doamne trebuia să fie prezentă în gara Bacău la sosirea trenurilor cu refugiați și împreună cu cei de la Crucea Roșie Bacău să distribuie aceste alimente.

Tot în luna septembrie, comunitatea din Bacău îl delega și autoriza pe inginerul Beno Făinaru să reprezinte comunitatea în obținerea ajutoarelor necesare întreținerii refugiaților polonezi evrei din Bacău și de a înlesni emigrarea acestora „în special pentru Palestina și alte țări”.²⁶⁶

Cum întreținerea acestor refugiați era peste puterile comunității băcăuane, aceasta adresează la 30 septembrie 1939 un apel către toate comunitățile din țară, prin care cerea ajutorul ca „o datorie a tuturor coreligionarilor noștri.”²⁶⁷ Comunitatea arăta că în Bacău sunt peste 300 de evrei poloni care au autorizație de ședere în localitate, dar care au nevoie de asistență zilnică, de aceea este nevoie ca toți evreii „să subscrie și contribuie în numerar, haine, încălțăminte, lengerii în special haine groase de iarnă, paltoane și a le trimite pe adresa Comunității evreilor din Bacău.”²⁶⁸

Din informarea Prefecturii Bacău din 20 octombrie 1939, în oraș mai erau 154 de evrei poloni, care au primit aprobarea de a locui în oraș până la plecarea lor spre Palestina.²⁶⁹ Dintr-o altă informare din 24 octombrie a Comitetului de asistență Bacău către Comitetul Central de asistență al refugiaților poloni de la București, aflăm că un număr de 28 de refugiați au fost dirijați către Pucioasa, unde le-a fost stabilit domiciliul, iar în Bacău au rămas 147 de refugiați, pentru întreținerea cărora a fost adunată suma de 121.853 de lei, cheltuită astfel: „42.148 cu alimentarea; 22.215 lei cu procurarea de veșminte noi; 29.000 lei sume acordate refugiaților care au părăsit

²⁶⁵ SJAN Bacău, fond *Comunitatea Evreilor Bacău*, dosar 26/1939, f. 1.

²⁶⁶ *Ibidem*, f. 29.

²⁶⁷ *Ibidem*, f. 68.

²⁶⁸ *Ibidem*, f. 190.

²⁶⁹ SJAN Bacău, fond *Prefectura județului Bacău*, dosar 48/1939, f. 200.

orașul; 2.932 lei diverse cheltuieli.”²⁷⁰ Soldul rezultat de 25.558 de lei era destinat cheltuielilor zilnice cu hrana care se ridicau la suma de 2500-3000 de lei. Comitetul băcăuan arată că evreii poloni aflați în oraș au nevoie urgentă de „40-50 paltoane de iarnă pentru bărbați, 9-10 paltoane de iarnă pentru doamne, 70 de perechi încălțăminte, 50-60 cămăși bărbătești, 50-60 flanele, osebit ciorapi, mănuși, batiste etc.”²⁷¹

Comitetul local de asistență era condus de H. Perlbergher, secretară fiind Coca A. Isvoreanu. De gestiunea banilor se ocupau Bianca Sarf, Coca Isvoreanu, Jean Singher și Iacob Elenboghen. Comitetul era format din patru comisii astfel: Comisia pentru îmbrăcăminte: Rosel Perlbergher, Sofica Sabath, Rena Filderman și H. Perlbergher, Comisia de încartiruire: Sidonia Simsensohn, Bianca Grinberg, Hascal Istric și Iacob Elenboghen, Comisia pentru legătura și asistența la autorități și informații: H. Perlbergher, Herman Kisler și I. Filderman și Comisia pentru distribuții: Rosel Perlbergher, Sofica Sabath, Osias Herșcovici și I. Elenboghen. Acest comitet era asistat de o comisie din partea refugiaților care furnizau datele și informațiile comitetului.²⁷²

Prin adresa 15672 din 31 octombrie 1939, Prefectura Bacău înainta Chesturii de Poliție Bacău lista cu cei 147 de evrei polonezi aflați pe raza orașului. (Anexa 1)

La începutul anului 1940, Poliția Bacău trimitea nota informativă 4/1940 către Inspectoratul Regional de Poliție Iași, în care făcea o descriere a situației evreilor polonezi aflați pe raza orașului.²⁷³ Din această notă reiese că în Bacău se mai aflau 162 de evrei polonezi, „în general suspecti pentru noi, cari când au venit își inspirau mizerie și milă văzându-i grupați pe la colțuri de stradă, triști și prost îmbrăcațiastăzi îi vezi din contră bine îmbrăcați, introduși și cu foarte multe cunoștințe și legături.” Nota informativă cuprinde informații despre întâlnirile acestora cu unii proprietari evrei de fabrici din oraș, Jean Singer și Henry Perlberger, dar și despre clubul refugiaților și cele două școli situate în imobile ale comunității locale, situate pe străzile Lecca și Precista. Unii dintre acești refugiați și-au întemeiat familii în Bacău, așa cum reiese din notă, unii fiind întovărășiți cu soldați ai armatei române. Se recomandă ca aceste elemente „fără nici o ocupație propriu zisă, ce au legături în Rusia și care sunt capabili de orice tranzacție” să fie transferați în Muntenia sau Oltenia.²⁷⁴

În data de 4 martie 1940, Poliția Bacău informa Inspectoratul Regional de Poliție Iași despre situația refugiaților evrei aflați la Bacău. Aflăm că se mai aflau 149 de refugiați, din care 88 bărbați, 35 femei și 26 copii, „profesioniști liberi, foști bancheri și industriași cu cunoștințe vechi și legături de prietenie cu industriașii evrei

²⁷⁰ SJAN Bacău, fond *Comunitatea Evreilor Bacău*, dosar 26/1939, f. 123.

²⁷¹ *Ibidem*, f. 124.

²⁷² *Ibidem*, f. 125.

²⁷³ SJAN Bacău, fond *Poliția orașului Bacău*, dosar 17/1939, f. 1.

²⁷⁴ *Ibidem*, f.2.

români din localitate.”²⁷⁵ Mai aflăm că prin Comitetul central de ajutorare a refugiaților poloni evrei din România, s-a trimis până la acea dată suma de 165.000 de lei prin Jan Zingher, comitet din România care este „subvenționat de către societățile de binefacere evreești din America.”²⁷⁶ Comitetul local de ajutorare era format așa cum reiese din adresa din Mișu Grad industriaș, Rabinovici M. Directorul băncii de credit mărunț, Dr. Seboth Samuel, medic, inginer Făinaru Beno industriaș, D-na Coca Isvoreanu, soția industriașului Isvoreanu, și D-na Sabath Beno, care au reușit să strângă în folosul refugiaților evrei suma de 10000 lei.²⁷⁷ Din aceeași informare mai aflăm că sala clubului polonez situată „deasupra bodegii Consum de pe strada Regele Ferdinand no16”, era închiriată de comunitatea din Bacău cu suma de 3000 de lei lunar de evreul Herman Isac.²⁷⁸

În privința căsătoriilor nu erau înregistrate până la acea dată căsătorii mixte, ci doar una singură între „Adam Veinsberg de ani 21, profesor de religie mozaică, refugiat polon, cu Freida Edel Szapira ani 22 refugiată polonă, după cum se constată din actul de căsătorie no 14 din 23 ianuarie 1940.”²⁷⁹

Refugiații purtau corespondență cu rudele din Galiția Orientală, ocupată de U.R.S.S. dar „această corespondență nu conține nimic subversiv.”²⁸⁰

La 5 aprilie 1940, Biroul Poliției de Siguranță Bacău întocmea un referat despre situația refugiaților polonezi din localitate. Reiese că la acea dată se mai aflau 92 de refugiați polonezi evrei, adică 62 de bărbați, 22 de femei și 8 copii, diferența până la 147, comunicată la 31 octombrie 1939, însemnând plecați din oraș: „unii în Palestina, Jugoslavia, Italia, iar alții la București (14 la număr).”²⁸¹ Ajutoarele bănești către aceștia erau achitate de Prefectura Bacău, în suma zilnică de 100 lei pentru intelectuali, 80 de lei muncitorii și 50 de lei minorii. Toți aceștia erau controlați la domiciliu de două ori pe săptămână de către agenții Siguranței, nefiind probleme până la acea dată. Conform dispozițiilor din 1940, evreii aveau voie să se stabilească pe raza județului Bacău doar în localitățile Bacău, Moinești și Prăjești.²⁸²

²⁷⁵ *Ibidem*, f.4.

²⁷⁶ *Ibidem*.

²⁷⁷ *Ibidem*.

²⁷⁸ *Ibidem*.

²⁷⁹ *Ibidem*.

²⁸⁰ *Ibidem*.

²⁸¹ *Ibidem*, f.7-8.

²⁸² SJAN Buzău, fond *Prefectura Bacău*, dosar 2/1949, f. 25.

Anexa 1 - Lista cu cei 147 de evrei polonezi autorizați de Ministerul Ordinei Publice să domicilieze în orașul Bacău

Permis Locaț	N. Crt.	Comu- na	Numele și Pronumele	Profesia	Băr- bați	Femi- -ne	Copi 1	Locul și data nasterii				Ultimul domiciliu			Numele pers. la care locuiește	Strada și No
								Comuna	Anul	Lu- na	Ziu- a	Comuna	Strada	No		
1749	1	Bacău	Abraham Karlman	comerciant	1			Lwow	1898	XI	24	Krakov	Piereckiego	7	Orfelnat	Joniță Sturdza 63
1750	2	Bacău	Bedylo Włodzimierz	șofer	1			Lwow	1913	IX	10	Lwow	Jaskulska	5	Orghidan	Wagoe Vodá
1751	3	Bacău	Bachner Markus	ingnieur	1			Zoelonki	1887	X	30	Krakov	P. Micha- Lowskiego		Berger	St. cel Mare 21
1752	4	Bacău	Brandstetter Isidor	ingnieur	1			Bielsko	1911	IV	20	Biala	Sukiennicza	22	Lazarovici	Mare 82
1753	5	Bacău	Buchband Edmund	comerciant	1			Lwow	1912	XII	29	Przemysl	Kazimierza	17	Gutman	Poștei 15
1754	6	Bacău	Buchband Regina	casnică		1		Stryj	1914	II	8	Przemysl	Kazimierza	17	Gutman	Poștei 15
1755	7	Bacău	Buchband Ruth	copil			1	Przemysl	1939	IV	9	Przemysl	Kazimierza	17	Gutman	Poștei 15
1756	8	Bacău	Buchband Israel	comerciant	1			Przemysl	1874	V	1	Przemysl	Kazimierza	17	Berger	St. cel Mare 21
1757	9	Bacău	Bucheister Naffali	copil			1	Krakov	1922	IV	19	Krakov	Sarego	15	Novak	Vultur
1758	10	Bacău	Diamant Sabina	casnică		1		Krakov	1905	VIII	7	Krakov	Plac Kossaka	1	Solomon	Regina Maria 12
1759	11	Bacău	Diamant Marcel	copil			1	Krakov	1936	I	31	Krakov	Plac Kossaka	1	Solomon	Regina Maria 12
1760	12	Bacău	Diamant Samuel	Proc. de bancă	1			Krakov	1900	IV	14	Krakov	Plac Kossaka	1	Solomon	Regina Maria 12
1761	13	Bacău	Diamant Bronislaw	copil			1	Krakov	1932	IV	11	Krakov	Plac Kossaka	1	Solomon	Regina Maria 12
1762	14	Bacău	Ing. Duntuch Alfred	ingnieur	1			Krakov	1903	VIII	8	Krakov	Garncarska	3	Klein	J Sturdza 29
1763	15	Bacău	Duntuch Antonina	casnică		1		Krakov	1910	VII	14	Krakov	Garncarska	3	Klein	J Sturdza 29
1764	16	Bacău	Duntuch Olga	copil			1	Krakov	1935	IX	2	Krakov	Garncarska	3	Klein	J Sturdza

																29
1765	17	Bacău	Domberger Emil	industriaș	1			Drohobycz	1901	III	5	Drohobycz	Mieckiewiczza	24	Sewab	Mărășe- ști 51
1766	18	Bacău	Domberger Josef	Copil			1	Drohobycz	1926	III	17	Lwow	Obr Lwowa	21	Sewab	Mărășe- ști 51
1767	19	Bacău	Engel Mozes	șofer	1			Liewcze	1904	III	3	Lwow	Szpitalna	23	Marcovici	BunaVe- stre 51
1768	20	Bacău	Ferber Anatol Wiktor	avocat	1			Krakov	1912	VI	13	Krakov	Plac Matejki	5	Isvorianu	J Sturdza 233
1769	21	Bacău	Fried Leib	comerciant	1			Przemysl	1896	VIII	24	Przemysl	Dworskiego	19	Selicovici	Florilor 50
1770	22	Bacău	Fries Abraham	agronom	1			Polanka	1905	VII	27	Katowice	Slowackiego	45	Hercovici	Florilor 34
1771	23	Bacău	Fries Ozias	agronom	1			Polanka	1903	VIII	10	Katowice	Andrzejka	6	Hercovici	Florilor 34
1772	24	Bacău	Fries Mendel	agronom	1			Polanka	1901	X	4	Katowice	3 Maja	9	Auller	F. Klein 15
1773	25	Bacău	Fries Markus	agronom	1			Polanka	1909	VII	13	Katowice	Andrzejka	6	Hercovici	Florilor 34
1774	26	Bacău	Fisch Mandel	comerciant	1			Tlumacz	1904	IV	4	Lwow	Kochanowskie- go	15	Agastein	Șt. cel Mare 21
1775	27	Bacău	Fisch Gitel	casnică		1		Kosow	1906	VIII	13	Lwow	Kochanowskie- go	15	Agastein	Șt. cel Mare 21
1776	28	Bacău	Fisch Mira	copil			1	Stanislawow	1933	IV	17	Lwow	Kochanowskie- go	15	Agastein	Șt. cel Mare 21
1777	29	Bacău	Dr. Graz Ignacy	avocat	1			Lwow	1894	IX	6	Krakov	Dietla	20	Dawidson	Târgoviș- te 59
1778	30	Bacău	Grad Henryk	student	1			Przemysl	1919	VIII	20	Przemysl	Wladycze	8	Lupu Horn	Calea Vitus 27
1779	31	Bacău	Goliger Henryk	industriaș	1			Przemysl	1892	II	11	Przemysl	Pl. Nabramie	6	Lazarovici	Alex cel Bun 10
1780	32	Bacău	Goliger Adolf	industriaș	1			Przemysl	1889	IV	15	Przemysl	Piotra Kmity	6	Foto Max	Alex cel Bun 10
1781	33	Bacău	Grinspan Abraham	agronom	1			Podniebyle	1901	XII	12	Katowice	3 Maja	22	Lerner	Ermei
1782	34	Bacău	Engel Jakub	industriaș	1			Przemysl	1908	V	17	Lesko	-	-	Sharf	Jonița Sturdza
1783	35	Bacău	Dr. Harnik	avocat	1			Oroszeny	1884	IV	25	Zaleszczyki	Krzyzanowski-	1	Avram	Precista

1784	36	Bacău	Salomon Harnik Amalia	casnică	1		Ivâncăuți	1893	IX	16	Zaleszczyki	ego	1	Avram	Precista 58
1785	37	Bacău	Dr. Herzhaft Stanislaw	medic	1		Rzeszow	1905	II	5	Krakow	Floriasnka	47	Ing. Ruf	Banca Nationala 15
1786	38	Bacău	Dr. Herzhaft Anna	medic	1		Krakow	1906	IV	14	Krakow	Floriasnka	47	Ing. Ruf	Banca Nationala 15
1787	39	Bacău	Dr. Hertzhaft Emil	avocat	1		Rzeszow	1900	XI	15	Bielsko	Piastowska	5	Isvorianu	Joniță Sturdza 33
1788	40	Bacău	Dr. Horowitz Zygmunt	negustor	1		Frywald	1890	V	22	Krakow	Straszewskiego	25	DI. Milcovici	Calea Vituz 27
1789	41	Bacău	Horowitz Stefania	casnică	1		Laganow	1906	VI	9	Krakow	Straszewskiego	25	DI. Milcovici	Calea Vituz 27
1790	42	Bacău	Horowitz Jerzy Stanislaw	copil		1	Krakow	1928	III	29	Krakow	Straszewskiego	25	DI. Milcovici	Calea Vituz 27
1791	43	Bacău	Horowitz Janina Zofia	copil		1	Krakow	1931	X	25	Krakow	Straszewskiego	25	DI. Milcovici	Calea Vituz 27
1792	44	Bacău	Haber Beno Wilhelm	architect	1		Krakow	1913	XII	24	Krakow	Sienna	14	Spital	Calea Vituz 44
1793	45	Bacău	Feilgut Daniel	funcționar	1		Krakow	1905	XII	30	Krakow	Basztowa	5A	Spital	Calea Vituz 44
1794	46	Bacău	Kassner Mendel	expeditor	1		Przemysl	1897	VI	13	Przemysl	Czameckiego	7	Rosenthal	Joniță Sturdza 75
1795	47	Bacău	Dr. Koffler Izak Elasz	comerciant	1		Zaleszczyki	1890	XII	30	Zaleszczyki	Rynek	5	Elicoviti	V. Alecsan dri 6
1796	48	Bacău	Koffler Anna	casnică	1		Nagykarolyi	1897	IX	18	Zaleszczyki	Rynek	5	Elicoviti	V. Alecsan dri 6
1797	49	Bacău	Koffler Beata	copil		1	Wien	1926	VI	3	Zaleszczyki	Rynek	5	Elicoviti	V. Alecsan dri 6
1798	50	Bacău	Koffler Ernest	copil		1	Wien	1928	III	24	Zaleszczyki	Rynek	5	Elicoviti	V. Alecsan dri 6

1799	51	Bacău	Ing. Klug Samuel	chemist	1		Krakow	1899	III	25	Trzebinia	Rafineria Nafty	5	Sulemson	dri 6 Gen. Averescu 10
1800	52	Bacău	Klug Ewa	casnică	1		Tarnow	1911	IX	3	Trzebinia	Rafineria Nafty	5	Sulemson	Gen. Averescu 10
1801	53	Bacău	Klug Maria	copil		1	Krakow	1926	VIII	2	Trzebinia	Rafineria Nafty	5	Sulemson	Gen. Averescu 10
1802	54	Bacău	Klug Tomasz	copil		1	Krakow	1936	VIII	2	Trzebinia	Rafineria Nafty	5	Sulemson	Gen. Averescu 10
1803	55	Bacău	Kömer Jakub	industriaș	1		Przemysl	1882	V	3	Przemysl	Koperuka	9	Adelstein	August 34
1804	56	Bacău	Kömer Jozef	industriaș	1		Przemysl	1909	VIII	18	Przemysl	Tarnowskiego	10	Adelstein	August 34
1805	57	Bacău	Kömer Teodor Gideon	funcționar	1		Przemysl	1913	IX	4	Przemysl	Kopernika	9	Katz	Platon 26
1806	58	Bacău	Kamil Leser Littman	comerciant	1		Jablonica	1902	V	19	Lwow	Domagalskiego	2	Derner	Reg. Ferdinand 69
1807	59	Bacău	Kamil Berta	casnică	1		Roman	1911	VII	11	Lwow	Domagalskiego	2	Derner	Reg. Ferdinand 69
1808	60	Bacău	Kaganowicz Izrael	technic	1		Wilno	1907	I	17	Warszawa	Okopowa	29A	Brill	Joniță Sturdza
1809	61	Bacău	Kling Henryk	funcționar	1		Chrzanow	1904	IX	30	Krakow	Al. Slowackiego	15A	Filderman	Calea Mărășeș -ti2
1810	62	Bacău	Ing. Lang Ernest	ingineur	1		Cieszyn	1899	XII	31	Czechowice	628		Davidson	Precista 58
1811	63	Bacău	Ing. Landsberger Stefan	architect	1		Krakow	1901	IX	24	Krakow	Batorego	9	Isvorianu	Cuza Vodă 2
1812	64	Bacău	Landsberger Lydia	casnică	1		Krakow	1912	VI	6	Krakow	Batorego	9	Isvorianu	Cuza Vodă 2
1813	65	Bacău	Landsberger	copil		1	Krakow	1937	VI	30	Krakow	Batorego	9	Isvorianu	Cuza Vodă 2

1844	96	Bacău	Rebhan Samuel	industriaș	1			Rymanow	1892	X	21	Przemysl	Dworskiego	10	Selicovici	V. Alecsan dri 13
1845	97	Bacău	Dr. Rebhan Moshe	avocat	1			Przemysl	1907	VIII	7	Warszawa	Marszalkowska	119	Selicovici	V. Alecsan dri 13
1846	98	Bacău	Spiewak Zygmunt	comerciant	1			Tomasznow Mazowiecki	1890	XII	14	Tomasznow Mazowiecki	Antoniego	19	Spital	Calea Vinuz
1847	99	Bacău	Spiewak Roza	casnică		1		Tomasznow Mazowiecki	1910	VII	12	Tomasznow Mazowiecki	Antoniego	19	Spital	Calea Vinuz
1848	100	Bacău	Spiewak Josef Julusz	copil			1	Tomasznow Mazowiecki	1931	X	16	Tomasznow Mazowiecki	Antoniego	19	Spital	Calea Vinuz
1849	101	Bacău	Seifert Jakub	negustor	1			Jaroslaw	1888	V	5	Bielsko	Listopadowa	21	Orfelinat	Joniță Sturdza 63
1850	102	Bacău	Dr. Statter Maksymilian	medic	1			Nowy Targ	1897	XII	11	Biala	Ratuszowa	3	Orfelinat	Joniță Sturdza 63
1851	103	Bacău	Statter Hermina	casnică		1		Biala	1912	X	9	Biala	Ratuszow	3	Orfelinat	Joniță Sturdza 63
1852	104	Bacău	Statter Marianna	copil			1	Biala	1932	IV	23	Biala	Ratuszow	3	Orfelinat	Joniță Sturdza 63
1853	105	Bacău	Sztrumf Wladyslaw	negustor	1			Plock	1893	III	17	Krakow	Syrokomi	23	DI Milcovici	Calea Vinuz 27
1854	106	Bacău	Sztrumf Bella Celina	casnică		1		Lodz	1896	II	7	Krakow	Syrokomi	23	DI Milcovici	Calea Vinuz 27
1855	107	Bacău	Sztrumf Janina	copil			1	Krakow	1927	XI	22	Krakow	Syrokomi	23	DI Milcovici	Calea Vinuz 27
1856	108	Bacău	Szpira Freida	casnică	1			Krakow	1914	V	18	Krakow	Brzozowa	4	Davidovici	Calea Vinuz 108
1857	109	Bacău	Dr. Sternberg Izak	avocat	1			Czortkow	1900	-	-	Zaleszczyki	Rynek	26	Elenbogen	Dermeos ca 23
1858	110	Bacău	Sternberg Fania	casnică		1		Zaleszczyki	1909	III	23	Zaleszczyki	Rynek	26	Elenbogen	Dermeos ca 23
1859	111	Bacău	Sternberg Ruth	copil			1	Zaleszczyki	1935	VII	13	Zaleszczyki	Rynek	26	Elenbogen	Dermeos

																ca 23
1860	112	Bacău	Singer Leon	comerciant	1			Monasterzyska	1874	XII	26	Zaleszczyki	Rynek	26	Elenbogen	Dermeos ca 23
1861	113	Bacău	Dr. Spitz Alfred	avocat	1			Bolechow	1893	IX	10	Zagorz	Dwor	-	Zeler	Gen. Ave rescu 26
1862	114	Bacău	Spitz Nelly	casnică		1		Cernăuți	1899	IV	25	Zagorz	Dwor	-	Zeler	Gen. Ave rescu 26
1863	115	Bacău	Schützer Erwin	student	1			Stryj	1921	VIII	22	Stryj	3 Maja	11	Hotel Select	-
1864	116	Bacău	Schützer Hugo	student	1			Wien	1916	XII	6	Stryj	3 Maja	11	Hotel Select	-
1865	117	Bacău	Schützer Sydonia	casnică		1		Horodenka	1893	VIII	7	Stryj	3 Maja	11	Hotel Select	-
1866	118	Bacău	Singer Ita	studenta		1		Zaleszczyki	1915	V	9	Zaleszczyki	Sobieskiego	23	Elenbogen	Dermeos ca 23
1867	119	Bacău	Streifler Meszulem	comerciant	1			Czemelica	1864	X	18	Lwow	Janowska	24	Hotel Select	-
1868	120	Bacău	Streifler Nechamke	casnică		1		Husiatyn	1865	XI	5	Lwow	Janowska	24	Hotel Select	-
1869	121	Bacău	Streifler Edward	comerciant	1			Potok Zloty	1905	VI	9	Lwow	Krasickich	-	Nachman-son	Calea Mărășești 26
1870	122	Bacău	Streifler Gusta	casnică		1		Lwow	1910	II	5	Lwow	Krasickich	-	Nachman-son	Calea Mărășești 26
1871	123	Bacău	Streifler Daisy	copil			1	Wien	1936	IV	25	Lwow	Krasickich	-	Nachman-son	Calea Mărășești 26
1872	124	Bacău	Stok Josef	student	1			Przemysl	1895	XI	14	Przemysl	Słowackiego	63	Rosental	Joniță Sturdza 75
1873	125	Bacău	Spindel Emanuel	șofer	1			Lwow	1920	V	17	Lwow	Rynek	12	Marcovici	Buna Vestre 27
1874	126	Bacău	Taube Chaim	funcționar	1			Glogow	1903	II	15	Lwow	Piekarska	8	Schwartz	Busuoc 20
1875	127	Bacău	Tisch Alfred	industriaș	1			Bielsko	1898	XI	26	Bielsko	Pilsudskiego	44	Brüll	Alex. Cel

1876	128	Bacău	Tulasiewicz Bruno	judcător	1			Stanislawow	1907	V	16	Bielsko	Drzmalny	314	Cucer	Bun13 Calea Mărășești 74
1877	129	Bacău	Tulasiewicz Sigrid Kamila	casnică		1		Rowne	1907	X	2	Bielsko	Drzmalny	314	Cucer	Calea Mărășești 74
1878	130	Bacău	Tomaszewski Franciszek	-	1			Mjwglud Mierzyglug	1921	X	13	Miegud	Holucikow	-	Clopov	Dla. Maria
1879	131	Bacău	Dr. Weinsberg Jakub	medic	1			Krakow	1874	XI	17	Krakow	Dietla	86	Davidovici	Jonjă Sturdza 108
1880	132	Bacău	Weinsberg Klara	casnică		1		Krakow	1888	VI	1	Krakow	Dietla	86	Davidovici	Jonjă Sturdza 108
1881	133	Bacău	Weinsberg Adam	-	1			Krakow	1918	VII	20	Krakow	Dietla	86	Davidovici	Jonjă Sturdza 108
1882	134	Bacău	Ing Weingrün Zygmunt	ingineur	1			Krakow	1901	XI	15	Katowice	Karbowa	50	Făinaru	Gen. Bezan 10
1883	135	Bacău	Weingrün Lotta	casnică		1		Katowice	1910	IX	30	Katowice	Karbowa	50	Făinaru	Gen. Bezan 10
1884	136	Bacău	Weingrün Janina	copil			1	Katowice	1935	VIII	8	Katowice	Karbowa	50	Făinaru	Gen. Bezan 10
1885	137	Bacău	Wyszynski Wlodzimerz	funcționar	1			Lwow	1907	VII	8	Lwow	Lyczakowska	18	Orghidan	Wagoe Vodă 18
1886	138	Bacău	Weinreb Natan	industriaș	1			Lwow	1886	IX	15	Lwow	Kazimierzowska	26	Rabin	Busuioc 18

			Josef													Ferdynand 75
1891	143	Bacău	Wetzstein Amalia	casnică		1		Drohobycz	1908	VI	7	Krakow	Szujskiego	1	Ilovici	Reg. Ferdynand 75
1892	144	Bacău	Wetzstein Wladyslaw	scritor	1			Krakow	1907	II	9	Krakow	Al. Slowackiego	15	Horan	Reg. Ferdynand 77
1893	145	Bacău	Wachtel Jakub	student	1			Sanok	1916	X	19	Sanok	Kazimierza W	10	Giter	Reg. Ferdynand 77
1894	146	Bacău	Wen() Jouze Baruch	comerciant	1			Zaleszczyki	1894	IX	12	Zaleszczyki	Sobieskiego	6	Isvic	Buna Vestire 32
1895	147	Bacău	Wenkert Frida Sima	casnică		1		Vijnita	1894	XII	34	Zaleszczyki	Sobieskiego	6	Isvic	Buna Vestire 32

Prezentul tablou se certifică de noi pentru exactitate
 Prefect
 /ss/Colonel Minescu

Șeful Secției
 /ss/V.V. Clapon

SJAN Bacău, fond *Poliția Orașului Bacău*, dosar 17/1939, f. 20-26.